

negyedszázad végén készült első összefoglalást egy több mint félévezredes dicső kulturális multra emlékeztető művelődési intézményünk újjászületéséről.
Gyulai Ágost.

Jankovits Miklós: A 6—10 éves gyermek nevelése. A népiskolai növendék otthoni foglalkozása. (Szülők Könyvtára, 19—20. szám.) Budapest, é. n. (1940), 8-r., 104 lap.

Újabbán itthon is, külföldön is örömdetesesen gyarapodik azoknak a kisebb-nagyobb műveknek a száma, amelyek a szülők között igyekeznek terjeszteni a nevelői gondolkodást. Ezek vagy a családi nevelés egész körét foglalják össze, vagy annak csak egy-egy részletéről tájékoztatnak.

Jankovits Miklós könyvecskéje középen áll: részletkérdést tárgyal, hiszen csak a népiskola alsó négy osztálya növendékeinek, a 6—10 éves gyermekeknek házi nevelésével foglalkozik, de egyúttal bizonyos tekintetben összefoglaló jellegű is, mert ennek az életkornak minden fontos nevelői vonatkozására kiterjeszkedik.

A 6—10 éves gyermek idejének nagy része az iskolában telik el s életének szinte az iskola a középpontja. Természetes kiindulásul kínálkozik tehát a könyvecske szerzőjének, hogy először az iskolával, az iskolai élettel s a belőle adódó kötelességekkel összefüggő szülői teendőket tárgyalja. Első fejezetei éppen ezért a gyermekkel mint tanulóval foglalkoznak; napirendjének, ennek keretében főmunkájának: a tanulásnak, e munka értékelésének: a bizonyítványnak és ezzel kapcsolatban a szülők oly sokszor tapasztalható túlzott becsvágya különféle megnyilvánulásainak vannak szentelve. E részben a szerző a nevelés két nagy tényezőjének, a szülőknek és az iskolának a gyermek helyes fejlődése érdekében való együttműködését sürgeti és erre elméletileg is jól megalapozott, de egyúttal az élet valóságát gyakorlatból ismerő tanító gazdag tapasztalataiból is merített okos tanácsokat.

A könyv második, nagyobb felének tárgya a gyermek otthoni, szabadabb élete. Átmenetül szolgál az iskolai tanulást kiegészítő külön órák, az idegen nyelv és zenetanulás kérdésének a gyermek jövő szükségleteivel és szellemi erejének megővésével egyaránt számotvető megtárgyalása. Ezt követik a gyermek magánéletének elemei: a játék, a gyermekbarátkozások, a séta és sport, majd a szellemi szórakozások: olvasmányok, színház, mozi és rádió értékesítése a nevelésben. Ezek különösen a nagyobb iskolai szünetek idején nyernek fontosságukban; ilyenkor nyílik fokozottabb alkalom a családi szellem ápolására is.

Mivel ezt a családi szellemet könnyen veszélyeztethetik a kívülről bekerülő s vele állandóan együtt élő idegen személyek, a szerző külön szól a nevelőnek és háztartási alkalmazottak megválasztásáról, szükséges tulajdonságaikról s a velük való bánásmódról, ami — távolabbra nézve — a gyermek szociális fejlődésének szempontjából nagy jelentőségű.

Ez a távolabbra tekintés általában is jellemző vonása *Jankovits Miklós* könyvének. Mindig a valóság talaján jár: jól ismeri és a tanácsadásban számba is veszi a 6—10 éves gyermek sajátos világát, de nem reked meg benne, hanem csak egy szakasznak tekinti a gyermek fejlődésében s folyton

figyelmezteti olvasóit ténykedéseik, nevelő szándékú beavatkozásaik későbbi jó vagy rossz következményeire. Így nemcsak a házi nevelés mindennapi munkájában hasznosítható tanácsokkal szolgál, hanem általában is ébresztgeti és ébren tartja a nevelői felelősség tudatát. E jelességeihez járul világos, könnyed előadása, ami ilyen természetű, elsősorban nem szakembereknek készült munkában kétszeresen fontos. A könyvet azonban nemcsak a szülők kezében, hanem tanítók és a középiskola alsó osztályaiban tanító tanárok íróasztalán is ott szeretnők látni; sokoldalú szempontokból feldolgozott, itt inkább csak címszavakkal érzékeltetett gazdag tartalmával és tárgyalási módjával szülői értekezletre és népművelő előadásra való előkészületkor nekik is jó segítséget nyújthat.

Székelly Károly.

Lantos-Kiss Antal: Vezérférfiúság. Világi apostolok önnevelése. Budapest, 1940. 80, 185 lap.

Élvezetes, szellemesen megírt, kedves könyv. Kevesen olvastak ilyen könyvet. Telve van friss, eleven, egészséges életszemlélettel. Tárgya a lehető legidősebb. Nálunk bizonyos mértékben újszerű, sőt a katolikus nagy igazságok szelleméből kigyökereztetve szinte úttörő.

A vezérképzés vagy élharcos nevelése, mint fogalom, nem új. Megteremtője voltaképpen a kommunizmus, amikor pionírokat és agitátorokat képeztek a kommunizmus elgondolt eszméinek a terjesztésére. Hasonló célokat szolgál az olasz balilla vagy a Hitler-Jugend vezérképző intézményeinek a szervezete. Ezek pártjellegűek, azaz a saját világnézetüket igyekeznek az egész társadalomba beleyinni és végre is hajtani.

Lantos-Kiss Antal könyve éppen abban úttörő, hogy a katolicizmus örök igazságait teszi meg a vezér-nevelés alap gondolatává, azaz az univerzális, mindenkor és mindenütt érvényes, erkölcsrendre és szellemiségre épít. Így természetesen a könyv gondolatai és a szépen megírt fejezetek eredményei is egyetemesekek, ünnepiek, sőt magasztosak. Hiszen a katolikus anyaszentegyháznak szinte megmérhetetlen nevelési múltja áll mögötte. Ilyen értelemben a vezérférfiúság, mint eszme és gondolat, a mai és jövő ifjúság nevelésében a legfőbb célt szolgálja és pedig a belső tisztaságot, a befelé-élést, a meditatív »tisztá férfiú« eszményét. E téren a boldogult nagy veszprémi püspököt, Tóth Tihamér professzort, illeti a babérág.

Lantos-Kiss Antalnak ezt a művét nemcsak az ifjúság olvashatja lelkesedéssel és haszonnal, hanem — és éppen ez a mű nagy érdeme — mindenki, tehát olyanok is, akik már túl vannak az életrekészülés korszakán. Mindenestre lesz és kell is, hogy legyen haszna, ennek az egységes szellemben, lelkesedéssel, megírt munkának. Különösen a nevelőknek a kezéből kell az ifjúságnak átvennie, hogy a tiszta elvek szerint cselekvő, kifelé is élő és ható, szervező és vezető, keresztény magyar szép férfitípus kialakuljon.

Ez a munka tehát, teljesen idősebb. Főleg azért állja meg helyét, mert katolikus erkölcsi, pedagógiai és jellemteni elveken épül, ezek pedig örök értékűek és nem időhöz kötöttek.